

Tvangsdejavu

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 1. februar 2019

Skal tvang anvendes, må det begrunnes skikkelig, uttaler sivilombudsmann Aage Thor Falkanger til Psykologtidsskriftet. Når det gjelder tvangsmedisinering, ser dette vanskelig ut. Kunnskapen som eksisterer, gjør det ikke mulig å konkludere med at medisineren har effekt for den personen du har foran deg akkurat nå. Og uten en slik begrunnelse for vedtaket blir tvangsmedisinering ulovlig.

«Hittil er det kun
Psykologforeningen av
profesjonsforeningene som har
støttet retten til å reservere seg
mot tvangsmedisinering i
psykiatrien»

Bakgrunnen for Sivilombudsmannens uttalelser er kritikken de rettet mot Fylkesmannen i Agder rett før jul, som ombudsmannen mente godtok dårlig begrunnet tvangsmedisinering. I vårt intervju sier Falkanger at ulovlig tvangsmedisinering kan være utbredt. Det gjør at kritikken ikke handler om saken i Agder alene. Konklusjonen kan dermed få prinsipiell betydning som reiser spørsmål ved hele den norske ordningen, twitret advokat Jon Wessel-Aas (22. desember).

Mange av de som har fulgt tvangsmedisineringsdebatten, opplever trolig et slags dejavu når de leser ombudsmannens konklusjon. «Medikamentene har liten positiv effekt på gruppenivå, forutsigbarheten av effekten for den enkelte pasient er tilsvarende liten, samtidig som risikoen for skadevirkninger er betydelig», skrev Peter Christian Gøtzsche og Ketil Lund i Kritisk juss (2/16). Deres artikkel viser jevnlig til Paulsrud-utvalgets NOU 2011:9 Økt selvbestemmelse og rettssikkerhet, som i sin kunnskapsgjennomgang fant at medikamentell behandling med antipsykotika kombinerer lave effekter på gruppenivå med store individuelle forskjeller i utfall. Dermed er det knapt mulig å forutsi hvem som har nytte av behandlingen. Og skal vi følge Sivilombudsmannens ståsted, er dermed heller ikke lovens vilkår for tvang oppfylt.

Erfaringsformidler Merete Nettet ønsker Sivilombudsmannen velkommen etter på sin Facebook-side (22. desember), og peker på at dette er kunnskap pasienter og brukere i årevis har forsøkt å få helsevesenet til å ta på alvor. Men så langt uten det nødvendige gjennomslaget.

Hittil er det kun Psykologforeningen av profesjonsforeningene som har støttet retten til å reservere seg mot tvangsmedisinering i psykiatrien, men i året som kommer, kan det skje bevegelser i feltet. I sin sykehustale pekte helseminister Bent Høie på at et av styringsmålene for helseforetakene er å redusere antall pasienter med tvangsmiddelvedtak i psykisk helsevern i 2019. Og i den nye regjeringsplattformen kan vi lese at regjeringen vil foreta en revisjon av alle tvangshjemler basert på anbefalingene fra tvangslovutvalget. Om også den peker i retning av en ny praksis, får vi vite når utredningen foreligger i midten av juni.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 2, 2019, side 73

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør